

પલાશ

શ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણી
જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન
સુરેન્દ્રનગર
૧૫ ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩

વર્ષ : ૧

અંક : ૬

તંત્રી : એન. જે. મકવાણા
સહ તંત્રી : સી. ટી. ટુંડીયા
સંપાદક : કાયેટ પરિવાર, સુરેન્દ્રનગર
તકનિક : ડી. કે. ગોસાઈ

સર્જકોને

- > શિક્ષકોને પ્રેરણાદાયી, વર્ગ શિક્ષણ કાર્યમાં ઉપયોગી બને તેવા મૌલિક, સરળ ભાષામાં અભ્યાસપૂર્ણ, અનુભવજન્ય, ટૂંકા લેખો આવકાર્ય છે.
- > બાળક, શાળા કે શિક્ષણ કેન્દ્રી વાર્તાઓ - બાળ કાવ્યો, પ્રસંગકથા-ઘટનાઓ, સ્થાનિક પર્યાવરણને અનુરૂપ લેખો આવકાર્ય છે.
- > અન્યત્ર પ્રગટ થયેલ કૃતિ ન મોકલવી.
- > લેખ પ્રકાશન અંગે પત્ર વ્યવહાર ન કરવો.
- > સામયિકમાં પ્રસિધ્ધ થતા વિચાર સાથે તંત્રી સહમત છે તેમ માનવું નહીં.

ચાલો... વસંતના આગમનને વધાવીએ

પત્ર વ્યવહારનું સરનામું :

પ્રતિ,
તંત્રીશ્રી, (પલાશ)
જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન,
શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુળની સાંમે,
સુરેન્દ્રનગર - ૩૬૩ ૦૦૧
ફોન / ફેક્સ : (૦૨૭૫૨)૨૨૩૧૭૦
E-Mail : dietsnr@yahoo.co.in

સારસ્વત ભાઈ- બહેન

ચાલો... રિવાજ બદલીએ.

આપની શાળામાં અવાર-નવાર શાળામાં મુલાકાતે આવવાનું થાય છે. શિક્ષકોના તાલીમવર્ગોમાં શિક્ષકો સાથે પ્રત્યાયન કરવાનું મળે છે. ઘણાં બધાં પ્રશ્નો-સમસ્યાઓ રજૂ કરવામાં આવે છે. તેમાં ઉડીને આંખે વળગે તેવી વાત છે તે ડેડ સ્ટોક (Dead Stock) બાબત.

મિત્રો, ડેડ સ્ટોક તે ડેડ સ્ટોક (Dead Stock) નથી તે લાઈવ સ્ટોક (Live Stock) છે. ચાલો આપણે કબાટના તાળા ખોલી નાંખીએ. ઘણું બધું સાહિત્ય, સાધન-સામગ્રી અને પુસ્તકો કબાટમાં અંધારામાં ચીમળાઈ રહ્યાં છે. ચાલો તેને બહાર કાઢીએ. શિક્ષક જો શાળામાં સાહિત્ય, સાધન-સામગ્રી અને પુસ્તકોનો ઉપયોગ કરતા થશે તેટલા તે વધારે વિકસશે. આપણે તેના માધ્યમ દ્વારા શાળાના બાળકોને વિકસવા દઈએ.

શાળામાં મળતી શિક્ષક ગ્રાન્ટ અને શાળા ગ્રાન્ટમાંથી શાળામાં જરૂરીયાત મુજબ ખરીદી કરીએ અને ઉપયોગીતાને ધ્યાનમાં લઈને વાપરીએ. દર વર્ષે શાળામાં ડેડ સ્ટોકમાં ફક્ત વધારો નહિ કરીએ પરંતુ લાઈવ સ્ટોકની જેમ તેને પણ નિવૃત્તિ સમય સુધી સમય પત્રકના તાલમેલમાં સાથે લઈએ.

અસ્તુ.

એન. જે. મકવાણા

પ્રાચાર્ય

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન,
સુરેન્દ્રનગર

સતત શિક્ષણને સથવારે

જે. જે. જોષી

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, સુરેન્દ્રનગર દ્વારા અત્રેની સંસ્થાના પી.એસ.ટી.ઈ. શાખાના પ્રથમ અને દ્વિતિય વર્ષના તાલીમાર્થીઓ માટે સતત શિક્ષણનું આયોજન તા. ૨૦ થી ૨૫ જાન્યુ. ૨૦૦૩ દરમ્યાન પ્રાથમિક શાળા-કળમાદ (મૂળી) સ્થળ પર યોજવામાં આવ્યું.

મૂળી તાલુકાના ચાર ગામ અને ધાંગઘા તાલુકાના એક ગામની પસંદગી કરવામાં આવી. જેમાં શ્રી જે. જે. જોષી (પ્રા.શાળા-કળમાદ), શ્રી એન. કે. રાવલીયા (પે.સે. શાળા-સરલા), શ્રી એમ. આર. કોરડીયા (પ્રા.શાળા-કુંતલપુર), શ્રી પી. એમ. મહેતા (પ્રા. શાળા-લીયા) અને શ્રીમતી એસ. જી. પંડ્યા (પ્રા.શાળા-રાવળીયાવદર) તાલીમાર્થીઓના માર્ગદર્શક તરીકે ફરજ બજાવી.

તમામ તાલીમાર્થીઓનો નિવાસ પ્રાથમિક શાળા-કળમાદ ખાતે રાખવામાં આવેલ હતો. તમામ તાલીમાર્થીઓ સાથે તમામ માર્ગદર્શક સાહેબશ્રીઓ પણ સાથે રહ્યાં. આ છ દિવસ દરમ્યાન કળમાદ ગામ ખાતે દરરોજ પ્રભાતકેરી, ગ્રામ સફાઈ તથા શૈક્ષણિક સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ યોજવામાં આવ્યાં.

ઉપરોક્ત સૂચવેલ તમામ ગામોની અંદર કન્યા કેળવણીને લગતા સૂત્રો લખવામાં આવ્યાં. તમામ શાળાઓમાં બાળમેળા અને બાળરમતોત્સવનું આયોજન કરવામાં આવ્યું. તમામ ગામોની અંદર જન જાગૃતિ અન્વયે રેલીનું આયોજન કરવામાં આવ્યું.

સતત શિક્ષણની સફળતા આ અંકમાં મુકવામાં આવેલ " એક પત્ર " તેનું પ્રતિબિંબ સૂચવી જાય છે. તમામ તાલીમાર્થીઓએ કળમાદ ગામ ખાતેથી જ્યારે વિદાય લીધી ત્યારે તમામ તાલીમાર્થીઓ, બાળકો તથા સ્ટાફ પરિવારના હૈયા ભીના થયા, આંખોમાં અશ્રુ છલકાયાં.

સિનિયર લેકચરર, ડાયેટ-સુરેન્દ્રનગર

૨ મૂજી સંખ્યાઓ

ડી. એમ. વાલેરા

અહીં આપેલ ગુણાકાર કેટલી સરળતાથી થઈ શકે છે.

૧ × ૯૧ = ૦૯૧	૬ × ૯૧ = ૫૪૬
૨ × ૯૧ = ૧૮૨	૭ × ૯૧ = ૭૩૭
૩ × ૯૧ = ૨૭૩	૮ × ૯૧ = ૮૨૮
૪ × ૯૧ = ૪૬૪	૯ × ૯૧ = ૯૧૯
૫ × ૯૧ = ૫૫૫	

ઉપરોક્ત સંખ્યાની ખૂબી એ છે કે ઉપરથી નીચે તરફ તથા નીચેથી ઉપર તરફ સીધી હારમાં જતા તમામ અંક ક્રમશઃ ગોઠવાયેલા દેખાશે.

પ્રા.શાળા-પલાસણ (હળવદ)

અભિનંદન

કુમાર પ્રા.શાળા, કન્યા પ્રા.શાળા તથા જ્ઞાનદીપ હાઈસ્કૂલ અંતર્ગત પ્રજાસત્તાક દિનની ઉજવણી ગુજરવદી (ધાંગઘા) ખાતે સંયુક્ત રીતે કરવામાં આવી.

ઉપરોક્ત કાર્યક્રમમાં ગુજરવદી ગામના ગ્રામજનોએ શિક્ષણની પ્રવૃત્તિઓ માટે રૂા. ૧૬,૦૦૦ જેટલી માતબર રકમ આપીને લોક સહયોગનું ઉત્તમ ઉદાહરણ પુરું પાડેલ છે.

તમામ શાળાઓના સંકલન માટે તથા ગ્રામજનોને ડાયેટ પરિવાર વતી હાર્દિક શુભેચ્છાઓ પાઠવીએ છીએ.

વિચારોના વૃદ્ધાવનમાં (વ્યાખ્યાનમાળા)

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન, સુરેન્દ્રનગર દ્વારા જિલ્લાના જ કેળવણીકાર / શિક્ષણવિદ્દના સહયોગથી "વિચારોના વૃદ્ધાવનમાં" (વ્યાખ્યાનમાળા) નું આયોજન કરવામાં આવેલ હતું. તેનો મુખ્ય આશય એ હતો કે અત્રે સંસ્થામાં પી.ટી.સી.માં અભ્યાસ કરી રહેલા તાલીમાર્થીઓ (ભાવિ શિક્ષકો) નવા વિચારોને ગ્રહણ કરે, નવા વિચારોને ગતિ આપે અને નવા વિચારથી સમૃદ્ધ બને. આ જ્ઞાનસત્રના જ્ઞાન યજ્ઞમાં જ્ઞાન સમૃદ્ધ બનવા માટે અનેક આમંત્રિતો / શિક્ષકો ઉપસ્થિત રહ્યા હતાં. આ કાર્યક્રમમાં નીચેના વક્તાઓએ વિવિધ વિષયો ઉપર વ્યાખ્યાન આપ્યાં.

ક્રમ	કેળવણીકાર	વિષય	તારીખ	વિશેષ ઉપસ્થિતિ
૧.	ડૉ. બળવંતભાઈ વ્યાસ વ્યાખ્યાતા, બી. એફ. કોલેજ મૈત્રી વિદ્યાપીઠ-સુ. નગર	ચાલો વધાવી લઈએ ઉગતા સૂરજના વારસદારોને.	૨૭/૦૧/૦૩ સોમવાર	શ્રી ગિરીશભાઈ ગઢવી કે. નિ. (મૂળી)
૨.	શ્રી નાગજીભાઈ દેસાઈ (ભાઈ) શિક્ષણવિદ્, સુરેન્દ્રનગર	ચાલો બાળકોનું બચપણ બચાવીએ.	૨૮/૦૧/૦૩ મંગળવાર	શ્રી બી. એન. લખતરીયા બી. આર. સી. (વઢવાણ)
૩.	શ્રી સંજય અમરાણી સાહેબ એડી. કલેક્ટર, સુરેન્દ્રનગર	જીવન શિક્ષણ	૨૯/૦૧/૦૩ બુધવાર	શ્રી સી. એચ. મકવાણા (કાર્યપાલક ઈજનેર)
૪.	ડૉ. મોતીભાઈ પટેલ (કાકા) શિક્ષણવિદ્, સુરેન્દ્રનગર	માણસને ઊગવા દે તેવું શિક્ષણ	૩૦/૦૧/૦૩ ગુરુવાર	શ્રી ભરતસિંહ રાણા પ્રમુખ (જિ. પ્રા. શિ. સંઘ)
૫.	શ્રી ચંદ્રકાંતભાઈ વ્યાસ આચાર્ય, વિનય મંદિર હાઈ. ધરશાળા, વઢવાણ	કેળવણીમાં માનવીય મૂલ્ય	૩૧/૦૧/૦૩ શુક્રવાર	ડૉ. જ. એ. પટેલ રિસર્ચ એસોસિયેટ. જી. સી. ઈ. આર. ટી.
૬.	શ્રી બાબુભાઈ રાણપુરા લોકસાહિત્યકાર, સુ. નગર	લોકસાહિત્ય અને શિક્ષણ	૦૧/૦૨/૦૩ શનિવાર	પૂ. નારાયણ સેવાદાસજી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુળ

ઉપરોક્ત કાર્યક્રમમાં ડાયેટના વ્યાખ્યાતાશ્રીઓ દ્વારા પરિચયવિધિ તથા સ્વાગતવિધિ કરવામાં આવી. શ્રી એન. જે. મકવાણા સાહેબ દ્વારા વક્તાશ્રીઓનું શાલ ઓઢાડીને સન્માન કરવામાં આવ્યું. સમગ્ર કાર્યક્રમના યજમાન પદે શ્રી એન. જે. મકવાણા સાહેબ (પ્રાચાર્ય-ડાયેટ) ઉપસ્થિત રહ્યાં. "વિચારોના વૃદ્ધાવનમાં" (વ્યાખ્યાનમાળા)નું સંચાલન-સંકલન શ્રી સી. ટી. ટુંડીયા દ્વારા કરવામાં આવ્યું.

કલ્પના ચાવલા (શ્રદ્ધાંજલી)

જીવનને તમારી પોતાની રીતે અને શરતે જીવવા માટે પ્રબળ મહત્વાકાંક્ષાનો કોઈ વિકલ્પ નથી. તેનું જીવંત ઉદાહરણ અને માત્ર ભારત દેશને જ નહિ પરંતુ સમગ્ર વિશ્વમાં સ્ત્રીને ગૌરવ અપાવનાર કલ્પના ચાવલા. અમેરિકી સ્પેશ શટલ કોલોંબિયાની કડગ્ગાંતિકામાં કલ્પના ચાવલાનું તા. ૨ ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩ ને શનિવારના રોજ દુઃખદ અવસાન થયું.

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન-સુરેન્દ્રનગર પરિવાર સ્વ. કલ્પના ચાવલાને શ્રદ્ધાંજલી વ્યક્ત કરે છે. તેઓના પરમ આત્માને પરમ કૃપાળુ પરમાત્મા પરમ શાંતિ બક્ષે તેવી ડાયેટ પરિવારની ઈશ્વર પ્રાર્થના.

આત્મ પ્રશંસા છીછરા પણાની નિશાની છે.

પલાશી
૨૫ ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩

શિક્ષકને ભારતના ઋષીમુનીઓનો વારસો મળ્યો છે તે ગમે તે સમયે રાષ્ટ્રના નવનિર્માણમાં મહત્વના કાર્યમાં નિષ્ણાયિક બને છે. રાષ્ટ્રના ભાવિ આશાસ્પદ યુવાનોને ઘડવાનું કાર્ય તેનું છે. સમાજ પાસે રહેલા સંસ્કાર વારસાને ભાવિ પેઢીઓ પાસે લઈ જવાનું ભગીરથ કાર્ય શિક્ષકનું છે.

રાષ્ટ્રની સર્વ વ્યક્તિઓમાં શિક્ષકની સવિશેષ જવાબદારી હોય છે. રાષ્ટ્રના બાળકોને ચારિ યવાન, જવાબદાર, શાણા અને ઉત્પાદક નાગરિક બનાવી સંવેદનશીલ નાગરિકનું ઘડતર કરવાની જવાબદારી તેની છે. સમાજને જેટલો ઉપયોગી બેઠત છે. તેટલોજ ઉપયોગી શિક્ષક છે. સમાજમાં શિક્ષકના વિવિધરૂપો છે. સમાજમાં તેનું કાર્ય અનેકવિધ છે. શિક્ષકને સમાજ-સુધારક, સમાજ-સેવક, પરિવર્તનનો દૂત અને રાષ્ટ્રનો વિદાતા ગણાવવામાં આવે છે. આદર્શ સમાજની નવરચના કરવા માટે શિક્ષક, શિક્ષણ અને સમાજનાં ત્રિવેણી સંગમની જરૂર રહેવાની જ. સમાજમાં પરિવર્તન પરિબળ એટલે શિક્ષક. રાષ્ટ્રના સર્વાંગી વિકાસમાં શિક્ષકનાં કાર્ય વિશે યોગ્ય જ કહ્યું છે કે "રાષ્ટ્રના પગ તે રાજકારણપેટે એ ઈર્થકારણ અને માથુ એ શિક્ષણ છે."

આજે શિક્ષણ એક મોટા પરિવર્તન આરંભાવીને ઉભુ છે. જ્ઞાન અને માહિતીનો વિસ્ફોટ વધતો જાય છે. કોમ્પ્યુટર, ઈન્ફર્મેશન ટેકનોલોજી, ઈન્ટરનેટ સેવા, વિશ્વવ્યાપી ધંધાના નેટવર્ક, ટેલીકોમ્યુનિકેશન, સુપર સોનિક, વાહન પરિવહન... આ બધુ એટલી હદે આગળ નીકળવા લાગ્યું છે કે, બે દેશોની સરહદો, વિચારસરણી કે સંસ્કૃતિનાં ભેદ વચ્ચે અંતર ઘટતું જાય છે. વિશ્વઆખું એકબીજાના સંપર્કમાં પ્રત્યક્ષ કે પરોક્ષ રીતે ગણતરીના સમયમાં થઈ શકે છે. પહેલાના રૂઢિગત ખ્યાલો હવે લોકમાનસમાંથી ભૂસાવા લાગ્યા છે. શિક્ષકે પોતાની ઉચ્ચપ્રતિભા પ્રસ્થાપિત કરવા પરિવર્તનની સાથે તાલ મિલાવીને કદમ-કદમ આગળ વધવું પડે. સતત પરિવર્તનશીલ સમય અને સંજોગોના સંદર્ભમાં જેમ-જેમ સામાજિક મૂલ્યો બદલાઈ રહ્યા છે. તેમ તેમ શિક્ષણની સંકલ્પના, સરંજામ અને સજાવટ પણ બદલવા ઘટે.

પરિવર્તનની પ્રક્રિયામાં શિક્ષકે અગ્રેસર થવાનું છે. પોતાની નિષ્ઠા અને કર્તવ્યના રંગે સમાજની કાન્તિને વેગ આપવાનો છે. રાષ્ટ્રની બહુલક્ષી વિકાસ અને પ્રગતિની કડી પર કૂચ કરી રહેલા અસંખ્ય ભાવિ નાગરિકોમાં શ્રદ્ધા, આશા અને કર્તવ્યના પ્રચંડ પૂર લાવીને તેમની નૈસર્ગિક શક્તિને કાર્યાન્વિત કરવાની કપરી જવાબદારી જો કોઈ વ્યક્તિની સવિશેષ હોય તો તે શિક્ષકની છે.

શિક્ષકે પોતાનું સ્થાન મજબુત બનાવવા હરહંમેશ પોતાના વ્યવસાયમાં જસવત, ચેતનશીલ અને વિકાસશીલ રહેવું જોઈએ. શિક્ષકે વ્યાવસાયિક સજજતા કેળવવી જ જોઈએ. તેણે સતત અધ્યયનશીલ બનવું જોઈએ. શીખવવાની કળા શિક્ષકે જાણી તે વિદ્યાર્થી માટે પ્રેરણાસ્ત્રોત બનવું જોઈએ.

ચર્ચાલ પોતાના શિક્ષકોને ખુબજ આદર આપતા, બીજા વિશ્વયુદ્ધના અંતે જ્યારે દેશ હાર્યો ત્યારે તેમણે કહ્યું હતું કે "મારા સૈન્યનો વિનાશ થયો તેથી મારા દેશનો વિનાશ નહી થઈ જાય, જ્યાં સુધી મારા દેશમાં ઉત્તમ શિક્ષકો છે. ત્યાં સુધી મારા દેશ કે મારા દેશના નાગરિકોને કશીજ આંચ આવવાની નથી" વિકસિત રાષ્ટ્રોમાં શિક્ષણ પાછળ વધારે ખર્ચ થાય છે. તેના પ્રમાણમાં લશ્કર પાછળ ઓછું ખર્ચ ગાય છે. સંહાર વૃત્તિનો વિકલ્પ સર્જનવૃત્તિ છે.

શિક્ષણની પ્રક્રિયા માનવ સમાજના વિકાસ સાથે સતત સંકળાયેલી રહી છે. માનવ સમાજની સભ્યતાના ઘડતરમાં શિક્ષણકાર્યનું સવિશેષ પ્રદાન છે. સમયના વહેણ સાથે પ્રત્યેક પરિવર્તનો શિક્ષણ દ્વારા જ જીલવામાં આવે છે. દેશના વિકાસમાં શિક્ષિત માનવ સમાજનો સ્વેચ્છ ફાળો છે.

શિક્ષણ પ્રક્રિયામાં શિક્ષક પથદર્શક દીવાદાંડીરૂપ બને છે. વિવિધ સમાજના લોક સમૂહમાંથી શાળામાં આવતા વિદ્યાર્થીને સમાન ધોરણે સ્વીકારી, સૌને સાથે રાખી, સૌને સમાન તક આપવાની રહે છે. સાચો શિક્ષક વિદ્યાર્થીને વિશિષ્ટ શક્તિ હાંસલ કરવા પ્રેરિત કરે છે. સમાજને ઈમારત ગણીએ તો શિક્ષણએ તેનો પાયો છે. અને પાયોનો ચણનાર શિક્ષક છે.

સંકલન : રીડર, જી.સી.ઈ.આર.ટી., ગાંધીનગર

વજ્રાસન :-

કેવી રીતે કરવું :-

આસન પર બન્ને પગ લાંબા કરી બેસો. ડાબા પગને ઢીચણથી વાળીને ડાબા નિતંબ નીચે ગોઠવો. એ જ રીતે જમણા પગને જમણા નિતંબ નીચે ગોઠવો. બન્ને પગના તળીયા પાછળથી જોઈ શકાશે. સીધા બેસો. બન્ને હાથને બન્ને પગના ઢીચણ પર ગોઠવો. આંખો બંધ કરો બન્ને ઢીચણ એકબીજા સાથે જોડાયેલા રાખો.

આ આસનથી થતા ફાયદા :-

આ આસનના અભ્યાસથી પેટના અવયવોને વધુ લોહી મળે છે. તેથી પાચનતંત્રની કાર્યક્ષમતા વધે છે. ઘૂંટણના સાંધાઓને લચીલા બનાવે છે. સાથળ અને નિતંબ પરની વધારાની ચરબીને દૂર કરે છે. જેમને પાચનતંત્રની તકલીફ હોય તેમણે ભોજન પછી આ આસનમાં બેસવું. અજીર્ણ અને વાયુની તકલીફ દૂર કરે છે. આ આસનના અભ્યાસથી કમરના દુઃખાવામાંથી બચી શકાય છે.

પર્વતાસન :-

આ આસનમાં શરીરનો આકાર પર્વતના શિખર જેવો થાય છે. તેથી તેને પર્વતાસન કહે છે.

કેવી રીતે કરવું :-

આસન પર પગ લાંબા કરીને બેસો. બન્ને પગ પદ્મઆસનની જેમ ગોઠવો એટલે કે જમણો પગ ડાબા સાથળ ઉપર અને ડાબો પગ જમણા સાથળ ઉપર ગોઠવો. સીધા બેસો અને સામે જુઓ. બન્ને હાથે પ્રણામ મુદ્રામાં ગોઠવી આકાશ તરફ ખેંચો સાથે સાથે સમગ્ર શરીરને પણ ઉપર ખેંચો. બન્ને હાથને ઉપરની તરફ લેતી વખતે ઉડો શ્વાસ લો.

આ આસનથી થતા ફાયદા :-

કરોડરજજુને સીધું રાખવામાં અને શરીરના બાંધાને જાળવી રાખવામાં સહાય કરે છે. સ્વસન ક્ષમતા વધારે છે. પેટ, છાતી, વાંસો, કમર, ખભા અને હાથના સ્નાયુઓને ઉત્તમ વ્યાયામ આપે છે. ઉચાઈ વધારવા માટે આ આસન ઉપયોગી છે.

કિરણો

રચનાત્મકતા :-

રચનાત્મકતાથી " સમય " ની નવી શરૂઆત થાય છે. જ્યારે તમે રચનાત્મક હોવ છો ત્યારે સમયનું કંટાળાજનક એકધારાપણું ટળી જાય છે. રચનાત્મકતા ઉત્સાહનું મોજું ફેલાવે છે. કુદરતમાં રહેલા રચનાત્મકતા અને સર્જકતાના આવેગો સાથે હંમેશા ઉત્સાહ જોડાયેલ હોય છે. તમે જ્યારે ખૂબ ઉત્સાહમાં હોવ છો ત્યારે અસ્તિત્વના રચનાત્મક સિધ્ધાંતની ઘણા જ નજીક હોવ છો. ગાઢ મૌન રચનાત્મકતાની જનની છે. જે માણસ અતિશય વ્યસ્ત હોય, ચિંતાતુર હોય, વધારે પડતો મહત્વાંકાક્ષી હોય કે આળસુ હોય તે ક્યારેય રચનાત્મકતા ન હોઈ શકે સમતુલિત પ્રવૃત્તિ આરામ અને યોગ તમારામાં રચનાત્મકતા અને કૌશલ્યની જ્યોત જગાવશે.

નિગ્રહ, આગ્રહ, સત્યાગ્રહ અને દુરાગ્રહ :-

નિગ્રહ એટલે સંયમ. આગ્રહ એટલે ફરજ પાડવી, સત્યાગ્રહ એટલે અતિશય દઢ નિશ્ચય. દુરાગ્રહ એટલે આંધણી અને દિશાશૂન્ય અકકડાઈ. આ ચારનું તમે જો સીમિત સમય સુધી સેવન કરો તો વિકાસ થશે. તેનું પરિણામ સારું કે નરસુ સીમિત જ હોય છે. પણ જો આ બધુ લાંબા ગાળા સુધી ટકી રહે તો તમારા જીવનની ક્ષમતાઓનો ક્ષય થશે. શાંતિ જોઈતી હોય તો આ ચારેથી ઉપર ઉઠવાની જરૂર છે. મુકિત ત્યારે જ છે જ્યારે આ ચારે આગ્રહોથી પરભવ જીવનને આકાર આપવામાં એમનો ફાળો જરૂર છે પણ મુકિત માટે તો એ આ ચારેથી દૂર જ જવાનું છે.

ગ્રથપાલ, ડાયેટ-સુરેન્દ્રનગર

કવિ/લેખકના તખલ્લુસ

ડાબી મહાવીરસિંહ એ.

'અઝિઝ'	— શ્રી ઘનશંકર ત્રિપાઠી
'અનામી'	— શ્રી રણજીતભાઈ પટેલ
'અદલ'	— શ્રી નટવરલાલ પંડ્યા
'કલાપી'	— શ્રી સૂરસિંહજી ગોહીલ
'કાન્ત'	— શ્રી મણિશંકર રત્નજી ભટ્ટ
'ઘનશ્યામ'	— શ્રી કનૈયાલાલ મુનશી
'ચાંદામામા'	— શ્રી ચંદ્રવદન મહેતા
'ચકોર'	— શ્રી બંસીલાલ વર્મા
'જ્યોતિષ્મ્બુ'	— શ્રી બાલાભાઈ દેસાઈ
'જિત્તી'	— શ્રી કિસનસિંહ ચાવડા
'ઠોઠ નિશાળીયો'	— શ્રી બકુલ ત્રિપાઠી
'દર્શક'	— શ્રી મનુભાઈ પંચોલી
'ધૂમકેતુ'	— શ્રી ગૌરીશંકર જોશી
'પારાશર્ય'	— શ્રી મુકુન્દરાય પટ્ટણી
'પ્રેમ ભકિત'	— શ્રી ન્હાનાલાલ
'બાદરાયણ'	— શ્રી ભાનુશંકર વ્યાસ
'બુલબુલ'	— શ્રી ડાહ્યાભાઈ દેરાસરી
'ફિલસૂફ'	— શ્રી ચીનુભાઈ પટવા
'મકરંદ'	— શ્રી રમણભાઈ નીલકંઠ
'લલિત'	— શ્રી જન્મશંકર બૂચ
'વાસુકી'	— શ્રી ઉમાશંકર જોશી
'સત્યમ'	— શ્રી શાંતિલાલ શાહ
'સ્નેહરશ્મિ'	— શ્રી ઝીણાભાઈ દેસાઈ
'સુંદરમ'	— શ્રી ત્રિભોવનદાસ લુહાર
'સેહેની'	— શ્રી બળવંતરાય ઠાકોર
'સોપાન'	— શ્રી મોહનલાલ મહેતા
'રવૈરવિહારી'	— શ્રી રા. વિ. પાઠક
'સાહિત્યપ્રિય'	— શ્રી ચુનીલાલ વી. શાહ
'સભસાચી'	— શ્રી ધીરુભાઈ ઠાકર
'શિવમ સુંદરમ'	— શ્રી હિંમતલાલ પટેલ
'કાકાસાહેબ'	— શ્રી બાલકૃષ્ણ દતાત્રેય
'મસ્તકવિ'	— શ્રી ત્રિભુવનશંકર ભટ્ટ
'કલાન્ત'	— શ્રી બાલાશંકર કથારિયા
'પ્રેમ'	— શ્રી બાબુલાલ શર્મા
'ઉશનસ'	— શ્રી નટવરલા પંડ્યા

'દિનકર'	— શ્રી રામઘારીસિંહ
'રાષ્ટ્રીય શાયર'	— શ્રી ઝવેરચંદ મેઘાણી
'મૂળાળી મા'	— શ્રી ગિજુભાઈ બઘેકા
'રસબીન'	— શ્રી નાથાલાલ દવે
'મરીઝ'	— શ્રી અબ્બાસઅલી વાસ્તી
'બેફામ'	— શ્રી બરકત વિરાણી
'ઘાયલ'	— શ્રી અમૃતલાલ ભટ્ટ
'વૈશમપાયન'	— શ્રી કરશનદાસ માણેક

ડાયેટ-તાલમાર્ગી (ત્રિતીય વર્ષ)

ચાલોને બાળ

— મહાદેવ ડી. અંબારિયા

ચાલો ચાલોને બાળ ફૂલ ચૂંટવાને,
આનંદ અને રો આજ લૂંટવાને
ચાલે ચાલોને બાળ
ફૂલ ચૂંટવાને
હીયશું મોટાં વડલાની ડાળે,
ખેલશું નાનાં સરવરની પાળે,
રંગિન પતંગિયા પકડવાને,
ચાલો ચાલોને બાળ
ફૂલ ચૂંટવાને
કોયલ સંગાથે ગીતડા ગાવા,
ઝરણાનાં નિર્મળ નીરમાં ન્હાવા,
ફૂલોનાં રસ મધુર ચુમવાને,
ચાલો ચાલોને બાળ
ફૂલ ચૂંટવાને
પ્રા. શાળા-નારીયાણા (ધાંગઘા.)

પ્રતિભાવ

જિજ્ઞાસુ વ્યક્તિને હતી જેની તલાશ
એ નાવિન્ય પુર પાડતું મળ્યું પલાશ
ધમલ નિલા એચ.
પ્રા. શાળા-જીવા (ધાંગઘા.)

બીકથી બાળક ડરકણ થાય. બીકથી બાળક નામરદ થાય.
 બીકથી બાળક હારી જાય. બીકથી બાળક નાસીપાસ થાય.
 બીકથી બાળક હિંમત ખુએ. બીકથી બાળક પાછળ પડે.
 બીકથી બાળક શકિત ખુએ. બીકથી બાળક જાન ખુએ.
 બાળકને કદી ન બિવરાવીએ.
 બાળકો તો નાનાં છે. આપણાથી બળવાન નથી.
 આપણી સામે થઈ શકે એમ નથી. મારીએ તો રડીને બેસી રહેશે.
 ડૂસકાં ભરતાં સૂઈ જશે. ભૂખ્યાં—તરસ્યાં ઉઘી જશે.
 મારવાથી યાદ નથી રહેતું. મારવાથી કુટેવ નથી ભૂલાતી.
 મારવાથી ડહાપણ નથી આવતું.
 મારવાથી બાળકનું શરીર ખવાય.
 મારવાથી બાળક મારકણું થાય. મારવાથી બાળક બીકણ થાય.
 મારવાથી બાળક ભૂઈ થાય. મારવાથી બાળક લુચ્ચું થાય.
 મારવાથી બાળક જૂઈ થાય. બાળકોને કદી ન મારીએ.

અંધારાની બીક નાનપણમાં લાગી., મોટું થતાં ભૂતની બીક., આગળ જતાં વીરની બીક., ત્યાર પછી માતા-બેલડની બીક., એમ કરતાં ભગવાનની બીક. એ ચાલી બીક પરંપરા। બીક શરીરને નિઃસત્વ કરે છે. મનને નબળું કરે છે. બીથેલું બાળક આંખો બંધ કરે છે. તે બળહીન બને છે., તેનું હૈયું થડકે છે., પરસેવે રેબાઝેબ બને છે. મળમૂત્ર પણ કરી નાંખે છે! પ્રત્યેક બીક રામણીના પ્રસંગે બાળકના મોં સામે જોવું ને છાતીએ હાથ મૂકવો. બીકની ભયંકરતા સમજાશે.

જે પ્રસંગોએ ખરેખર જ બીવા જેવું નથી હોતું તે પ્રસંગોએ આપણા નર્તનથી વણી નાર બાળક બીતું થઈ જાય છે. તેમ ના થાય તે માટે આપણે કાળજી લેવી જોઈએ. ઉપરાંત સહીસલામતીની ખાતર જ્યાં જ્યાં કાળજી રાખવાની છે ત્યાં ત્યાં નિર્ભયપણે કાળજી કેમ રખાય તેનો વિચાર બાળકમાં મૂકીએ તો બાળક ખરે વખતે બીકણ થઈને નાસી જવાને બદલે અથવા ભયને શરણે જઈ પડવાને બદલે ભયમાંથી પોતાનું રક્ષણ કરી શકશે.

તમને લાગતું હોય કે બાળકોને મારવાથી તેઓ સુધરશે તો તમે એકવાર નહિ પણ અનેક વાર તેમને મારી પુઓ. વારંવાર મારવાથી પણ જો તેઓ સુધરે નહિ તો તમારે પોતે જ સુધરવું પડશે. એટલું જ નહિ પણ તમારે તમારા કૃત્ય માટે પ્રાયશ્ચિત્ત કરવું પડશે.

આપ આપના બાળકને કદી પણ શિક્ષા ન કરો. શિક્ષાથી બાળકના શરીરને જે પીડા થાય છે તેની બહુ ચિંતા નથી. કારણ મારની શરીર ઉપરની અસર થોડો જ વખત રહે છે. બાળક તે ભૂલી જાય છે તેની બહુ ચિંતા નથી. કારણ મારની શરીર ઉપરની અસર થોડો જ વખત રહે છે. બાળક તે ભૂલી પણ જાય છે, પરંતુ શિક્ષાથી જે ભય ઉત્પન્ન થાય છે તે ભયંકર છે, દુષ્ટ છે. ભયને લીધે બાળક બીકણ, ખોટાંબોલુ અને નામદ થાય છે. ભયને લીધે બાળક આગળ જતાં દુરાચારી થાય છે... આજે આપણે બાળકને ભય બતાવી દગવી શકીએ. ફીએ શાળામાં શિક્ષક તેને ડરાવી શકે છે અને પછી પોલીસ કે ગુંડાઓ તેને ડરાવી શકે છે. તમે તમારા બાળકને બચપણથી જ ગમે તે રીતે ભયમુક્ત રાખો.

એક પત્ર

તા. ૨૦ થી ૨૫ જાન્યુઆરી દરમ્યાન અમારી શ્રી કળમાદ ગામની શાળાને આપના ડાયેટ તરફથી સતત શિક્ષણનો જે લાભ મળ્યો તે બદલ અમો શાળા પરિવાર તથા ગામ લોકો આપના ઋણી છીએ. આપનો ખૂબ ખૂબ આભાર માનીએ છીએ.

આપના તાલીમાર્થી મિત્રોના સતત સાંનિઘ્યથી અમારા ગામ લોકો તથા બાળકો એટલાતો પ્રભાવિત થયા કે વર્ણન કરવું પણ અશક્ય થઈ પડે છે. સવારના સાડા છ વાગ્યામાં મંગલ ધૂનની પ્રભાતકે સ્ત્રી ગામનું વાતાવરણ પાવનકારી બનાવતા તો સાથે સાથે ગામની સફાઈથી ચોખ્ખાઈના પાઠ પણ શીખવતા. સ્કૂલનું ધમધમતું શૈક્ષણિક કાર્ય, બાળમેળો અને રમતોત્સવ તથા જનજાગૃતિ રેલીએ અમારી શાળા તથા ગામની રોનક જ બદલી નાખી છે. આ માટે અમો આપના ડાયેટ પરિવારના તથા તાલીમાર્થીઓના ખૂબ ખૂબ આભારી છીએ.

આપના કાર્યોની ગામ લોકો ઉપર એવીતો વિશિષ્ટ અસર પડી છે કે ૨૬ મી જાન્યુઆરીનો પ્રસંગ અમારા માટે ચિરસ્મરણીય બનો રહ્યો. અમે દર વર્ષે ૨૬મી જાન્યુઆરીએ સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમ ઉજવીએ છીએ અને શાળાનું મેદાન ખીચો ખીચ જન્મેદનીથી ભરાઈ જાય છે. પણ દરવર્ષે બહેનોની સંખ્યા સાવ ઓછી રહેતી પરંતુ આ વર્ષે બહેનો અને માતાઓથી આખું મેદાન ભરાઈ ગયું. બહેનોને જાગૃત કરવાનો આ યશ આપના રાત્રી કાર્યક્રમને તથા જનજાગૃતિમાં કન્યા કેળવણી વિશે જે સૂત્રો લખતા તેને જ આભારી છે. આ વર્ષે ૨૬ મી જાન્યુઆરીએ બાળકોને રોકડમાં ૧૯૦૦ રૂા. થી પણ વધારે ઈનામો મળ્યા. બાળકોના સાંસ્કૃતિક કાર્યક્રમને ગામલોકોએ આ રીતે વધાવી લીધો એનો યશ પણ આપના ડાયેટના જ ફાળે જાય છે. ખરેખર અમારા ગામના શિક્ષણ જગતમાં આ એક અદ્ભૂત ક્રાંતિ છે આ માટે પ્રથમ આભાર તો આપનો જ માનીએ છીએ કે અમોને અહી ગૃપ ફાળવ્યા અને નિવાસસ્થાન અમારી શાળાને બનાવી સાથે સાથે શ્રી જોખી સાહેબ, શ્રી રાવલીયા સાહેબ, શ્રી પીયુષભાઈ સાહેબ, શ્રી મનોજભાઈ સાહેબ તથા શ્રીમતિ સુમનબેન જેવા આદર્શ માર્ગદર્શકોના પણ અમો આભારી છીએ કે જેમણે પોત પોતાના ગૃપમાં તો કાર્ય કર્યું જ છે સાથે સાથે અમારી કળમાદ પ્રા.શાળામાં તથા રાત્રી કાર્યક્રમમાં અમોને સિંહ ફાળો આપ્યો છે, સાથે સાથે અમારા રાત્રી કાર્યક્રમમાં હાજરી આપી અમારો કાર્યક્રમ દિપાવનાર ડાયેટના પરિવારનો પણ અમે આભાર માનીએ છીએ. સતત શિક્ષણના બધા જે માર્ગદર્શકોનો અમે શાળા પરિવાર ગામ લોકો વતી અને પેટા શાળા વતી ખૂબ આભાર માનીએ છીએ.

સાથે સાથે અમારી કોઈ ભૂલ થઈ હોય અથવા સુવિધામાં કોઈ ક્યાસ રહી હોય તો અમે બે હાથ જોડી આપની માફી માંગીએ છીએ. 'સ્નેહના સંબંધો છીછરા નથી હોતા' એ ન્યાએ આજે પણ સ્કૂલમાં આપની ઉણપ વર્તાય છે. ૬ દિવસથી ધમધમતી શાળા સુનકાર લાગે છે. રવિવારે ધ્વજ વંદન વખતે ગામ લોકોએ આપને ખૂબ ખૂબ યાદ કર્યા સાથે સાથે બાળકોએ આંખમાં આંસુ સાથે અમોને સવાલ કર્યો કે "હવે નવા સાહેબો ફરી ક્યારે આવશે?" પણ વધુ આશ્ચર્ય તો ત્યારે થયું કે લોકોના ટોળા વચ્ચેથી પેલા શિવમંદિર વાળા છ—સાત વૃદ્ધ દાદા અમારી પાસે આવીને કહેવા લાગ્યા કે શિવમંદિરમાં પાંચ રાત્રી કાર્યક્રમ જોવા પછી જ્યારે અમે શનિવારે રાત્રે ત્યાં બેસવા ગયા ત્યારે ગમ્યું નહીં અમને પેલા સફેદ કપડા વાળા યુવાનો યાદ આવી ગયા, "આટલું બોલતા તો એક રાજપૂત દાદાની આંખો છલકાઈ ગઈ" કદાચ આનું નામ જ લાગણી હશે. અને એટલે જ કવિઓ કહી ગયા હશે કે 'સબસે ઉચી પ્રેમ સાગાઈ' આવું વાતાવરણ જોઈને મારું હૃદય પણ ભરાઈ ગયું મનમાં પ્રશ્ન ઉઠ્યો કે શુદ્ધ પ્રેમાળ હૃદયવાળા લોકો કળમાદ સીવાય બીજે ક્યાં જોવા મળે? પણ સાહેબ આ બધુ આપના ડાયેટને જ આભારી છે. અમોને આપના સતત શિક્ષણ કાર્યક્રમથી ઘણુ બધુ શીખવાનું, જાણવાનું, માણવાનું અને વાગોળવાનું મળ્યું છે. એ માટે અમો આપનો ફરી ફરીને આભાર માનીએ છીએ. સ્ટાફ પરિવાર તથા તાલીમાર્થીઓને કળમાદ પ્રા.શાળા કહી નહિ ભૂલી શકે. બસ એજ ડાયેટ પરિવારને જય હિન્દ.

આચાર્યશ્રી તથા સ્ટાફ પરિવાર — પ્રા.શાળા—કળમાદ (મૂળી)

સંકલિત શિક્ષણ એટલે શું ?

વિવિધ પ્રકારની વિકલાંગતા ધરાવતા (દષ્ટિહીન, અલ્પદષ્ટિ, બહેરાં-મુંગા, મંદબુદ્ધિ, શારીરિક ખોડાખાંપણ, લર્નિંગ ડિસએબીલીટીઝ) બાળકો પોતાના જ માતા-પિતા સાથે રહીને જ પોતાના જ વિસ્તાર કે ગામની સામાન્ય શાળામાં, સામાન્ય બાળકો સાથે શિક્ષણ મેળવવાની વ્યવસ્થા એટલે સંકલિત શિક્ષણ.

સંકલિત યોજના અંતર્ગત વિકલાંગ બાળકોને બળતાં લાભો :

૧. વિકલાંગતા અનુસારની તાલીમ મેળવેલ ૧:૧૦ ના રેશીયામાં સહાયક સ્પેશીયલ શિક્ષકની સુવિધા.
૨. પુસ્તકો અને સ્ટેશનરી દરેક વિદ્યાર્થી દીઠ રૂા. ૪૦૦-૦૦
૩. યુનિફોર્મ - પ્રત્યેક વિદ્યાર્થી દીઠ રૂા. ૨૦૦-૦૦
૪. સાધનસામગ્રી - વિદ્યાર્થી દીઠ રૂા. ૪૦૦/- પ્રતિ વર્ષ અથવા પાંચ વર્ષ માટે એકસાથે રૂા. ૨,૦૦૦/-
૫. રીડર એલાઉન્સ દષ્ટિહીન બાળક માટે રૂા. ૫૦-૦૦
૬. રીસોર્સ રૂમ - એક રીસોર્સ રૂમ રૂા. ૩૦,૦૦૦/-
૭. બાળકોના સર્વે તથા મેડીકલ સર્ટી. માટે એક વિદ્યાર્થી દીઠ રૂા. ૧૫૦-૦૦
૮. ઇન્સ્ટ્રક્શન મટીરીયલ - રૂા. ૫,૦૦૦/- સુધી
૯. હોસ્ટેલ ચાર્જ (માસિક) વિદ્યાર્થી દીઠ રૂા. ૫૦૦-૦૦
૧૦. ગંભીર વિકલાંગતા ધરાવતા બાળક માટે એસ્કોર્ટ એલાઉન્સ વિદ્યાર્થી દીઠ રૂા. ૭૫-૦૦ પ્રવાસી

પ્રવાસી શિક્ષકની ભૂમિકા :

સંકલિત શિક્ષણ યોજનાના અમલીકરણના પ્રવાસી શિક્ષકની ભૂમિકા ખૂબ જ અગત્યની છે. જેમાં ૮ થી ૧૦ બાળકોને વિશિષ્ટ તાલીમ મેળવેલ સ્પેશીયલ પ્રવાસી શિક્ષક જુદા જુદા ગામની જુદી જુદી શાળાઓના બાળકોની અહવાલિયામાં એક દિવસ મુલાકાત લઈને નીચે મુજબની વિશિષ્ટ સહાયક સેવાઓ પૂરી પાડે છે.

૧. વિકલાંગ બાળકોની શોધ અને નોંધણી.
૨. સામાન્ય શાળાઓમાં પ્રવેશ અપાવવો.
૩. વિકલાંગ બાળકોના માત-પિતાને માર્ગદર્શન.
૪. વર્ગ શિક્ષક, આચાર્ય અને સહાધ્યાયીઓને જરૂરી માર્ગદર્શન, પ્રેરણા અને સલાહ સૂચનો પૂરાં પાડવાં.
૫. જ્ઞાનેન્દ્રિયોની ઓળખ, મહત્વ અને શૈક્ષણિક કાર્યમાં તેનો મહત્તમ ઉપયોગ.
૬. જે તે બાળકને તેની દૈનિક દિનચર્યાનું શિક્ષણ આપવું.
૭. બ્રેઈલ, ઓરિએન્ટેશન-મોબીલીટી, સાઈન લેંગવેજ, લીપરીડીંગ, કોમ્યુનિકેશન સ્કિલ, જેવી ક્ષમતાઓનો વિકાસ કરવો.
૮. વિશિષ્ટ શૈક્ષણિક સાધન સામગ્રીની ઓળખ કરાવાવી તથા તેનો ઉપયોગ કરતાં શીખવવો.
૯. સહ અભ્યાસક્રમ તથા સહઅભ્યાસ પ્રવૃત્તિઓનું શિક્ષણ આપવું.
૧૦. સમાજના સામાજિક વલણોમાં પરિવર્તન આણવું.

લેકચરર, કાયેટ-સુરેન્દ્રનગર

કોમ્પ્યુટર શીખવું છે ?

- દિપક ગોસાઈ

'મા' - સ્તર (શિક્ષક)

- સી. ટી. ટુંડીયા

જાન્યુઆરીના અંકમાં આપણે કોમ્પ્યુટરના સી.પી.યુ. અને મેમરી માપવાના યુનિટ વિશે વિસ્તૃત માહિતી મેળવી હતી. હવે આપણે મેમરી(સંગ્રહક) વિવિધ પ્રકાર વિશે માહિતી મેળવીશું. કોમ્પ્યુટરના જે ભાગમાં માહિતીનો સંગ્રહ થાય છે. તે ભાગોને મેમરી કહે છે. મેમરીના પણ જુદા જુદા પ્રકારો છે. જેમાં પ્રાઈમરી મેમરી (ચબોલચકો) સેકન્ડરી મેમરી (ફ્લોપી ડીસ્ક, હાર્ડ ડીસ્ક, સીડી-રોમ) છે જે વિગતે નીચે દર્શાવેલ છે.

પ્રાઈમરી મેમરી :-

(૧) ROM (Read Only Memory) :- તેનું પુરું નામ 'રીડ ઓન્લી મેમરી છે' તેના નામ પ્રમાણે તેમાંથી ડેટા/માહિતી વાંચી શકાય છે, પરંતુ તેમાં માહિતી લખી શકાતી નથી. (તેમાં માહિતી કોમ્પ્યુટર બનાવતી વખતે જ લખી લેવામાં આવે છે.) તેમાં કોમ્પ્યુટરને ચાલુ થવા માટેની જરૂરી માહિતી(ફાઈલો) હોય છે. ચાલુ કોમ્પ્યુટરે લાઈટ જતી રહે તો પણ તેમાં રહેલી માહિતી જતી રહેતી નથી.

(૨) RAM (Random Access Memory) :- રેમએ કોમ્પ્યુટરનું પ્રાથમિક માહિતી સંગ્રહક ગણાય છે. એટલે કે કોમ્પ્યુટરમાં થતી પ્રક્રિયાઓ સૌ પ્રથમ આ મેમરી મારફત થાય છે. એટલે જ કોમ્પ્યુટરની ઝડપનો આધાર આ મેમરીની ક્ષમતા પર પણ રહેલો છે. એટલે કે તે કામ ચલાઉ મેમરી છે. તથા લાઈટ જાય તો તેમાં રહેલી માહિતી નાશ પામે છે. આમ તે નાશવંત મેમરી છે. રેમની ક્ષમતા 16MB, 32MB, 64MB, 128MB, 256MB સુધીની હોય છે.

સેકન્ડરી મેમરી :-

(૧) હાર્ડડિસ્ક (HARD DISK) :- હાર્ડ ડિસ્ક એ સી.પી.યુ.ના મેમરી ભાગમાં આવેલ મેગનેટિક ડિસ્ક છે. તે કોમ્પ્યુટરની કાયમી, સ્થાયી તેમજ ઘણી વધારે સંગ્રહક્ષમતા ધરાવતી મેમરી છે. ઓપરેટીંગ સિસ્ટમ દ્વારા તેને C:D; (C ડ્રાઈવ / D ડ્રાઈવ) વગેરે સંજ્ઞાથી દર્શાવાય છે. તેની સંગ્રહક્ષમતા 1 GB, 2.1 GB, 8.4 GB, 12 GB, 20 GB, 40 GB એ પ્રમાણે હોય છે. તેની ક્ષમતા વધારે છે પણ તેને એક જગ્યાએથી બીજી જગ્યાએ સરળતાથી લઈ જઈ શકાતી નથી તેને માટે ફ્લોપી અથવા સીડીનો ઉપયોગ થાય છે. (ક્રમશઃ)

'મા' ના 'સ્તર' થી બાળકો જોડે વાત કરી શકે તે સાચો માસ્તર. શિક્ષકે બાળકોમાં ભવિષ્ય જોવું જોઈએ. બાળકની આંખમાં સાત અજાય બી નહીં પણ અગણિત વિચારો રહેલા છે. ઈશ્વર નિરાકાર છે, તેનો સાક્ષાત્કાર બાળકોમાં થાય છે.

શિક્ષક એટલો કડક ન હોવો જોઈએ કે બાળકો તેની પાસે આવતા પણ ડરે અને શિક્ષક એટલો બધો ઢીલો પણ ન હોવો જોઈએ કે કોઈપણ વિદ્યાર્થી કે વાલી તેની ટોપી ઉડાડે. પોતાની મર્યાદા જાળવીને સૌના મનગમતા થવું એ એક અનોખી કલા છે.

સાધુ શીલવાન હોય છે, પ્રજ્ઞાવાન જ્ઞાની હોય છે, મા દયાળુ હોય છે. આ ત્રણે બાબતોની ગંગોત્રી એટલે શિક્ષક. આ ગુણો જે શિક્ષકે પોતાનામાં સ્વયં સિદ્ધ કર્યા હોય તેનો સમન્વય સાધ્યો હોય તે શિક્ષક એક સાચો કલાકાર બની રહે છે. સાચો શિક્ષક સમાજને ગૌરવભરે કહી શકે કે-

"હું શિક્ષક છું, હું ઉપયોગી છું, અગ્નિ સમ અન્ન પકાવું છું. (પણ) ગજવામાં મૂકવા ઈચ્છનારને દાહક થઈને દગાડું છું!"

"શિક્ષણ વહેતું મુજ નસનસમાં,
શિક્ષણ શરીરના કણકણમાં,
શીખવું છું 'મા' ના 'સ્તર' જઈ,
'માસ્તર' માં ગૌરવ માનું છું!"

લેકચરર,
ડાયેટ-સુરેન્દ્રનગર

બાળકોની બોલીમાં પંખીઓનો કલરવ સમજે,
તરવરાટમાં પતંગિયાની ઉડાઉડ નિહાળે,
હર્ષોલાસમાં લહેરોનો સાગર જુએ,
હાસ્યમાં ખીલેલા પુષ્પોની પ્રસન્નતા માણે,
નિદોર્ષ અને નિર્મળ આંખમાં પ્રભુ દર્શન કરે તે

'સાચો શિક્ષક'

સંકલન : ડી.કે.ગોસાઈ

કૂતરાની માનવતા (વાર્તા)

જે. પી. જાની

એક માણસે એક કૂતરાની વાત લખી હતી કે એ પોતાના કૂતરાને નિયમ પ્રમાણે રોટલો આપતો. પણ એ છેલ્લા બે-ચાર દિવસ થયાં, રોટલો ખાવાને બદલે દાટી દેતો અને પછી કોણ જાણે ક્યારે, એ રોટલો ઉપાડીને ક્યાંક દોડી જતો.

આ પ્રમાણે એને બે-ચાર દિવસ દોડતો જોયો. એટલે-પેલો માણસ એની પાછળ પાછળ ગયો.

તો પેલા કૂતરાએ એક અવાવરુ જેવા કૂવા ઉપર જઈને કાંઈક ભસવાનો અવાજ કર્યો. અને તરત જ અવાવરુ કૂવામાંથી જવાબમાં હોય તેમ અવાજ આવ્યો.

પેલો માણસ તો નવાઈ પામી ગયો. જઈને જુએ છે, તો પોતાના પાળેલા કૂતરાએ રોટલો અંદર ફેંકી દીધો હતો. અને અંદરનો એક કૂતરો એ રોટલો ખાઈ રહ્યો હતો.

આ અજાણ્યો કૂતરો અચાનક આ અવાવરુ કૂવામાં પડી ગયો હોય, અને પછી બહાર નીકળવાનું ન મળતા, એમાં જ પડ્યાં પડ્યાં, એણે પોતાની વાત કહેવા માંડી હતી.

એ વાત આ કૂતરાએ સાંભળી. અને એ પોતાના ભાગનો રોટલો, આ અંદર પડેલ કૂતરાને જીવતો રાખવા માટે, હમેશાં આંહી આવીને અંદર નાખી દેવાનો રિવાજ રાખ્યો. આ અવાવરુ કૂવામાં પડેલા કૂતરા એ જીવતો રાખી રહ્યો હતો.

કૂતરાની આ માનવતા જોઈને પેલા માણસને ઘણું લાગી આવ્યું અને એણે પોતાના સાથીદારોની મદદ લઈને પેલા કૂતરાને અંદરથી કાઢ્યો.

વાલીઓને મારી વિનંતી છે કે તમે તમારાં બાળકોને માયકાંગલાં ન બનાવતા, પણ ટાઢ-તાપ તથા ભૂખ-તરસ વેઠી શકે એવાં બનાવજો. તેમને બરાબર ખવડાવજો પણ કામ કરાવતી વખતે ધ્યાન ખાતાં. તમારાં બાળકોને મિલકતના વારસ નહી, સદ્ગુણના વારસ બનાવજો.

— રવિશંકર મહારાજ

ચાલો પ્રયોગ કરીએ

લીયાકત હુસેન ધારાણી

લેતું :— નિસ્સંદન થી શુદ્ધ પાણી મેળવવું
સાધનો :— ઈન્જેક્શનની બે ખાલી શીશી, વાલટ્યુબ, મીણબત્તી, ખાલી રીફીલનો ટુકડો.

પદાર્થ :— મીઠું, પાણી.

રીત :—

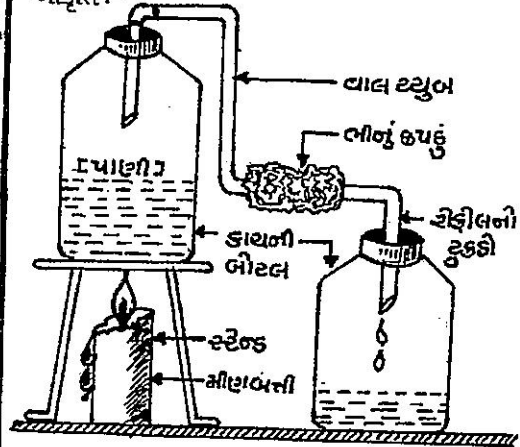
ઈન્જેક્શન ની એક આલી શીશી લઈ તેના બુચમાં એક કાણુ પાડી ખાલી રીફીલનો ટુકડો નાંખો. રીફીલનાં બહારના છેડા પર વાલ ટ્યુબનો દોઢ કે ફુટ જેટલો ટુકડો ચડાવો. ટ્યુબનો બીજો છેડો બીજી ખાલી શીશી માં રાખો. હવે રીફીલ વાળી ઈન્જેક્શનની શીશીમાં મીઠાનું દ્રાવણ અડધે સુધી ભરો. રીફીલનો છેડો દ્રાવણથી થોડો દુર રહે તેમ રાખો. હવે સળીયાની મદદથી શીશીને મીણબત્તી ની જ્યોત પર રાખો.

પાણીની વરાળ થતા તે વાલ ટ્યુબ મારફતે બીજી શીશી તરફ જશે. વાલ ટ્યુબ પર ઠંડા પાણીનું કપડું મુકો.

અવલોકન :— થોડી વારમાં બાજુની શીશીમાં પાણીના ટીપાં પડતા દેખાશે.

નિર્ણય :— નિસ્સંદનની ક્રિયાથી શુદ્ધ પાણી મેળવી શકાય છે.

આકૃતિ :—

— "શ્રી હરિ"

શિક્ષક, કુ. શાળા નં. ૭, વઢવાણ

એમ.બી. પરમાર

સંસ્થા સમાચાર

જે. એમ. પટેલ

→ "શિક્ષણમાં ગુણવત્તા સુધારણા કાર્યક્રમ"(બીજો તબક્કો)ના ઉદઘાટન પ્રસંગે શ્રી એન. જે. મકવાણા સાહેબ ખમીસણા(વઢવાણ) મુકામે ઉપસ્થિત રહ્યાં. (તા : ૧૭ જાન્યુઆરી ૨૦૦૩)

→ પી.ટી.સી. પ્રથમ/દ્વિતીય વર્ષના "સતત શિક્ષણ" નું આયોજન મૂળી તાલુકાના કળમાદ મુકામે કરવામાં આવ્યું. સતત શિક્ષણના કન્વીનર તરીકે શ્રી જે. જે. જોષી સાહેબ દ્વારા આયોજન કરવામાં આવ્યું. (તા : ૨૧ થી ૨૫ જાન્યુઆરી ૨૦૦૩)

→ ઘોરણ-૭(સંસ્કૃત) નિવાસી તાલીમના ત્રણ વર્ગનું આયોજન ડાયેટ પર કરવામાં આવ્યું. આ તમામ વર્ગોનું સંચાલન શ્રીમતી સોનલબેન ચૌહાણ દ્વારા કરવામાં આવ્યું. (તા : ૨૦ થી ૨૫ જાન્યુઆરી ૨૦૦૩)

→ માન. શ્રી ડૉ. પી. ટી. પંડયા સાહેબ (રીડર, જી.સી.ઈ.આર.ટી.) દ્વારા ડાયેટ ની સૌજન્ય મુલાકાત લેવામાં આવી. સંસ્કૃતના નિવાસી તાલીમ વર્ગમાં માર્ગદર્શન પણ તેમના દ્વારા આપવામાં આવ્યું. (તા : ૨૫ જાન્યુ ૦૩)

→ જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન ખાતે પ્રજાસત્તાક દિનની ઉજવણી કરવામાં આવી. શ્રી એન. જે. મકવાણા સાહેબ(પ્રાચાર્ય-ડાયેટ) દ્વારા ધ્વજ વંદન કરવામાં આવ્યું. (તા : ૨૬ જાન્યુઆરી ૨૦૦૩)

→ "વિચારોના વૃંદાવનમાં"(વ્યાખ્યાનમાળા)નું આયોજન કરવામાં આવ્યું. જેમાં જિલ્લાના શિક્ષણવિદ્ધે દ્વારા વિચારોના વાવેતર કરવામાં આવ્યાં. સમગ્ર કાર્યક્રમનું સંચાલન શ્રી એન. જે. મકવાણા સાહેબના માર્ગદર્શન નીચે સી. ટી. ટુંડીયા દ્વારા કરવામાં આવ્યું. (તા : ૨૭ થી ૧ જાન્યુ/ફેબ-૦૩)

→ UNICEF આયોજિત તાલીમ વર્ગ જેન દેરાસર-ડોળીયા (સાયલા) ખાતે યોજવામાં આવ્યો. ઉપરોક્ત તાલીમ વર્ગમાં શ્રી એન. જે. મકવાણા સાહેબ દ્વારા ડાયેટ દ્વારા યોજાતા તાલીમ વર્ગો અને તાલીમની જરૂરીયાત અંગે માહિતી આપવામાં આવી. (તા : ૫ ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩)

→ શ્રી લ.ન. પુ. મૈત્રી અધ્યાપન મંદિરના તાલીમાર્થીઓ(તમામ) તથા શૈક્ષણિક સ્ટાફ પરિવાર દ્વારા જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવનની મુલાકાત લેવામાં આવી. તાલીમાર્થીઓ સમક્ષ શ્રી એન. જે. મકવાણા સાહેબ (પ્રાચાર્ય) તથા શ્રી ધામી સાહેબ (આચાર્ય) દ્વારા શિક્ષકના કતૃત્વ અંગે માર્ગદર્શન આપવામાં આવ્યું. (તા : ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩)

→ જી.સી.ઈ.આર.ટી., ગાંધીનગર દ્વારા ટેલીકોન્ફરન્સનું આયોજન "પ્રવૃત્તિમય વિજ્ઞાન શિક્ષણ" અન્વયે યોજવામાં આવી. આ કાર્યક્રમનું સંચાલન શ્રી પી.એમ. મહેતા દ્વારા કરવામાં આવ્યું. (તા : ૧૧ ફેબ્રુઆરી ૨૦૦૩)

સ્ટેમ

O. I. G. S. Printed Matter Book-Post

મતિ,
આચાર્યશ્રી,

પે. સેન્ટર / પ્રાથમિક શાળા,
તાલુકો : _____
જિ. સુરેન્દ્રનગર.

રવાના:

જિલ્લા શિક્ષણ અને તાલીમ ભવન,
શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુળ સામે,
સુરેન્દ્રનગર

પીન : ૩૬૩ ૦૦૧